

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande
2021-06-29

Beteckning
101-16600-2021

Sida
1(6)

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se
i.esd.remiss@regeringskansliet.se

Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen

Er beteckning: I2021/00503

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Utredningen om betrodda tjänsters delbetänkande Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen (SOU 2021:9).

Sammanfattning

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att det finns ett behov av stöd och vägledning vid användningen av betrodda tjänster.

Länsstyrelsen tillstyrker merparten av förslagen men avstyrker förslaget om att personuppgiftsbehandlingen ska föreskrivas i lag. Länsstyrelsen lämnar därutöver synpunkter på några av bedömningarna.

Kapitel 7 Utrymmet för nationell reglering och betrodda tjänster

7.5 Kan medlemsstaterna vidta nationella åtgärder avseende betrodda tjänster?

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att utrymmet för nationell lagstiftning avseende betrodda tjänster är litet. Det är viktigt att det inte införs regler i nationell rätt som försvårar för såväl offentliga som privata aktörer att verka inom gemenskapen. Även nationellt är det viktigt att tillämpningen av förordningen främjar enhetlighet mellan de olika aktörerna. Det är särskilt viktigt för Länsstyrelsen som har gemensamma system med ett stort antal andra myndigheter.

7.6 Vilka åtgärder rörande icke kvalificerade tillhandahållare kan vidtas?

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att även icke-kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster kan föras upp på den förteckning som

varje medlemsstat ska ha enligt eIDAS-förordningen. Det är ändamålsenligt och pedagogiskt att lista tjänsterna på samma ställe.

Kapitel 8 Utredningens förslag

8.2.5 Behoven ska avgöra när avancerade eller kvalificerade elektroniska underskrifter används

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att behovet ska styra vid valet mellan avancerade och kvalificerade elektroniska underskrifter. Med tanke på den ökade administration som följer av kvalificerade elektroniska underskrifter finns det inget självändamål med att öka användningen av dessa om det inte kan motiveras utifrån verksamhetens behov.

Länsstyrelsen tar ofta emot handlingar som är elektroniskt undertecknade och kan uppleva svårigheter i bedömningen av om dessa lever upp till kraven i eIDAS-förordningen. Det är därför välkommet med ett system som tydliggör och förenklar båda skapandet och valideringen av avancerade elektroniska underskrifter.

8.3.2 Förteckning ska benämnas tillitsförteckning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att den förteckning över elektroniska underskrifter som avses i artikel 22 i eIDAS-förordningen ska benämnas "tillitsförteckning". Det harmoniserar med den engelska beteckningen "trusted list" och tydliggör vad som avses.

8.3.3 Icke kvalificerade tillhandahållare ska kunna föras upp på tillitsförteckningen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att även föra upp information om icke kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster och deras tjänster på tillitsförteckningen. Det förenklar bedömningen av vilka tjänster som lever upp till kraven i förordningen.

8.3.4 Icke kvalificerade betrodda tjänster som får föras upp på förteckningen

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att avancerade elektroniska underskrifter ska kunna föras upp på tillitsförteckningen. Länsstyrelsen har ingen erfarenhet av att arbeta med elektroniska stämplat, men har inget att erinra mot att även avancerade elektroniska stämplat omfattas av tillitsförteckningen.

Länsstyrelsen kan behöva veta om privata aktörer som lämnar in elektroniska handlingar till myndigheten har använt sig av en tjänst som skapar avancerade elektroniska underskrifter. Behovet kan även uppstå mellan myndigheter när vi handlägger ärenden i varandras system.

8.3.5 En ansökan om att föras upp på tillitsförteckningen ska handläggas av tillsynsmyndigheten

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om frivillighet för icke kvalificerade tillhandahållare att upptas i tillitsförteckningen. Det är

ändamålsenligt att låta Post- och Telestyrelsen (PTS) fortsätta att administrera förteckningen.

8.3.6 Kriterier och krav för icke kvalificerade tillhandahållare och betrodda tjänster

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att rimliga krav ska ställas på de tillhandahållare som omfattas av förteckningen. Det är viktigt att lagstiftningen blir teknikneutral och inte alltför detaljerad. Det är därför ändamålsenligt att ge Post- och Telestyrelsen föreskriftsrätt.

8.3.7 Kontroll av efterlevnad m.m.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag avseende tillsynsmyndighetens uppdrag och mandat.

8.4.2 Myndigheten för digital förvaltning ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att ge Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) i uppdrag att tillhandahålla en nationell valideringstjänst. Det är önskvärt med en gemensam lösning för den offentliga förvaltningen både sett till kostnadseffektivitet och till enhetlighet i tillämpningen. Separata upphandlingar av valideringstjänster skulle kunna leda till otydligheter, inte minst i de fall vi har gemensam handläggning med andra myndigheter.

Det är positivt för Länsstyrelsen att valideringstjänsten inte föreslås vara tvingande. Det är eftersträvaransvärt att i så stor utsträckning som möjligt använda sig av betrodda tjänster som går att validera i tjänsten. Det ökar förutsebarheten och transparensen mellan myndigheter och andra aktörer. Som utgångspunkt bör myndigheten dock kunna förlita sig på de certifikat som tillhandahållare av betrodda tjänster utfärdar. I sådana lägen kan det innebära ett onödigt arbetsmomentmoment att dessutom validera de elektroniska underskrifterna i en extern valideringstjänst.

På samma sätt som vid egenhändigt undertecknade handlingar bör det vara tillräckligt att fördjupad kontroll görs i de fall det finns anledning att ifrågasätta underskriften. Det kan exempelvis vara om det saknas upplysning om digital signeringslösning eller om omständigheterna kring inlämnandet eller innehållet i en handling ger anledning att ifrågasätta att behörig person undertecknat handlingen. Att det finns möjlighet till manuell validering av elektroniska underskrifter blir därmed mycket viktigt.

Att installera en lokal version av valideringstjänsten innebär fördelar utifrån perspektiven rörande av sekretess och personuppgiftsbehandling. Det skulle också bidra till kontinuitet i händelse av att kommunikationen till en centralt hanterad tjänst inte fungerar. Omfattningen av behovet av validering och känslighetsgraden på uppgifterna i systemet kommer bli styrande i valet av uppsättning av tjänsten.

Det är ändamålsenligt att DIGG ges föreskriftsrätt avseende valideringstjänsten.

8.4.3 Användning av den nationella valideringstjänsten

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att även enskilda ska kunna använda sig av valideringstjänsten. Det är viktigt för tilliten att offentliga aktörers handlingar kan kontrolleras.

Länsstyrelsen anser att en avgiftsfri valideringstjänst för offentliga aktörer skulle kunna leda till att validering sker per automatik även där det inte är motiverat utifrån innehållet och bevarandevärdet i den handling som har undertecknats. Samtidigt brukar arbetskostnaden för nya moment överstiga den administrativa avgiften, vilket skulle tala för att frågan om eventuell avgift för offentliga aktörer blir av mindre betydelse.

8.4.4 Tillitsförteckningen, format och erkännande av underskrifter och stämplat

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att valideringstjänsten ska kunna validera betrodda tjänster från den svenska tillitsförteckningen samt tjänster från andra länder inom gemenskapen som upprättats i enlighet med artikel 22 i eIDAS-förordningen. Det ger ett incitament för tillhandahållare att finnas med i tillitsförteckningen och säkerställer att det europeiska systemet med att kvalificerade betrodda tjänster ska kunna användas i alla medlemsländer. Möjligheten att kunna validera utländska tjänster blir ännu viktigare eftersom de är utställda av utfärdare som vi kanske inte känner till.

En fråga uppstår avseende möjligheten att validera avancerade elektroniska underskrifter som inte finns upptagna på tillitsförteckningen. Dessa ska kunna användas generellt enligt flera författningar, men blir svåra för myndigheterna att kontrollera när de varken finns i förteckningen eller kan kontrolleras i valideringstjänsten.

8.4.6 Behandling av personuppgifter

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att reglera användningen av personuppgifter i lag. Länsstyrelsen anser inte att föreskrivning i lag av personuppgiftsbehandling behövs i fall där den personuppgiftsansvariga har stöd i en rättslig förpliktelse, myndighetsutövning eller en tydlig uppgift av allmänt intresse. I sådana situationer framgår det redan av Dataskyddsförordningen att personuppgiftsbehandlingen ska vara nödvändig. Att reglera personuppgiftsbehandlingen särskilt i lag riskerar istället att begränsa den personuppgiftsansvarige och på sikt motverka utveckling som kan minska personuppgiftsbehandlingen i tjänsten.

Det som är viktigt att reda ut är personuppgiftsansvaret. Det är dock, enligt Länsstyrelsens uppfattning, för tidigt att i detta skede fastställa eventuella biträdesförhållanden kopplade till olika behandlingar i valideringstjänsten. Innan utvecklingsarbetet har kommit igång går det inte att överblicka vem som styr över mål och medel med behandlingarna. Det vore mer ändamålsenligt att ge DIGG i uppdrag att reda ut och reglera ansvaret mellan parterna i föreskrift i samband med att tjänsten tas i bruk.

8.4.7 Offentlighet och sekretess

Länsstyrelsen anser inte att det går att dra de slutsatser som utredningen gör avseende teknisk bearbetning och lagring. Vad som omfattas av begreppet teknisk bearbetning och lagring beror på vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som vidtagits för att begränsa den mottagande myndighetens tillgång till uppgifterna. Det går därför inte, enligt Länsstyrelsens uppfattning, att avgöra om bestämmelserna blir tillämpbara innan DIGG har kommit igång med utvecklingen av valideringstjänsten.

Länsstyrelsen anser också, i motsats till utredningen, att bestämmelser om sekretess kan utgöra hinder för användningen av valideringstjänsten även om det skulle röra sig om teknisk bearbetning och lagring. Frågans komplexitet speglas i IT-driftsutredningens delbetänkande (SOU 2021:1).

8.5.4 Metoder för att bevara elektroniskt undertecknade och stämplade handlingars giltighet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att ge DIGG och Riksarkivet i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda valideringsintyg som metod för att bevara undertecknade eller stämplade handlingars giltighet. Om det kan göras inom ramen för samma valideringstjänst skulle det kunna underlätta för myndigheter som avser att installera en lokal version av tjänsten.

8.5.5 Ett ökat stöd från Riksarkivet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att ge Riksarkivet i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa generella bestämmelser eller stöd för bevarande av handlingar som är undertecknade eller stämplade elektroniskt.

8.6.3 En utökad roll för Myndigheten för digital förvaltning

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att utöka uppdraget om att främja användandet av elektroniska underskrifter till att avse betrodda tjänster i dess helhet. Länsstyrelsen tillstyrker även utredningens förslag om att låta DIGG i stället för PTS få i uppdrag att ta fram en vägledning för den offentliga förvaltningens användning av betrodda tjänster.

8.7 En ökad användning av elektroniska stämplar bör främjas

Länsstyrelsen har inga synpunkter på utredningens förslag om att öka användningen av elektroniska stämplor. Länsstyrelsen arbetar i dagsläget inte med elektroniska stämplor.

8.8 Ökad medverkan i standardiseringsarbete

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att låta DIGG och PTS ta fram en handlingsplan för ökad medverkan i det standardiseringsarbetet som avser betrodda tjänster. Det är alltid en fördel att främja gemensamma standarder och svenska aktörer kan ha viktiga inspel att göra i det gemensamma arbetet.

8.9.5 Teknikneutralitet som utgångspunkt

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att låta bestämmelser om elektroniska underskrifter vara teknikneutralt utformade. Länsstyrelsen delar bedömningen att det ger bättre förutsättningar för långsiktigt hållbara regleringar.

Kapitel 11 Ikraftträdande av ändringar i lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering

11.1 Ikraftträdande

Länsstyrelsen har inga synpunkter på utredningens förslag om att låta lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2022. Tidsplanen uppfattas som väldigt optimistisk och Länsstyrelsen kommer inte ha möjlighet att anpassa system för validerbara underskrifter till dess. Mot bakgrund av att det inte heller är ett krav bedöms det inte vara ett hinder för ikraftträdandet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Länsöverdirektören Lisbeth Schultze med länsjuristen och dataskyddssamordnaren Catrine Nylén som föredragande. Rättschefen Claire Melin har också medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.